

ВІДГУК

опонента доктора педагогічних наук, професора,
Безлюдної Віти Валеріївни
про дисертаційне дослідження **ІГНАТОВОЇ ОЛЕНИ МИКОЛАЇВНИ**
«Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації», представлене на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність дисертаційного дослідження та зв'язок із планами відповідних галузей науки.

У ХХІ столітті у всьому світі змінилися роль та якість міжнародної комунікації. В останні десятиліття глобалізація економіки та розвиток комунікаційних технологій призвели до розширення міжнародних зв'язків та залучення до міжкультурної комунікації співробітників національних та міжнародних компаній, менеджерів, представників засобів масової інформації, співробітників туристичної індустрії, не виключенням є і педагоги. Професійна діяльність кожного фахівця неможлива без знання іноземної мови.

Знання рідної та іноземних мов є важливим інструментом для досягнення взаєморозуміння і взаємодії між представниками різних культур. Звідси, абсолютно очевидною є переорієнтація лінгводидактичних і методичних досліджень на проблеми міжкультурної комунікації, а, точніше, на формування у майбутніх педагогів готовності активно брати в ній участь. З огляду на це, науковий пошук О. М. Ігнатової, є вдалою спробою пошуку шляхів вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації. Власне, цій проблемі присвячений науковий доробок Олени Миколаївни, в якому з погляду теоретичного й науково-методичного пошуку обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено систему професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Зважаючи на зазначене, можна стверджувати про беззаперечну актуальність дослідження як для подальшого розвитку теорії і методики професійної освіти, так і для освітнянської практики загалом, оскільки професійна підготовка майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації є невід'ємним складником системи професійного зростання педагогів в обраній ними галузі професійної діяльності.

Актуальність та доцільність дослідження теорії і практики професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації зумовлена також наявністю певних *суперечностей*:

1) Концептуальних:

- між зростаючими вимогами до міжкультурної компетентності педагога та недостатньою увагою до цього аспекту в освітніх стандартах;
- між необхідністю інтегрованого підходу до формування міжкультурної комунікації та фрагментарністю її реалізації в навчальних дисциплінах;
- між наявністю сучасних наукових розробок у галузі міжкультурної освіти та слабким впровадженням їх у практичну діяльність педагогів.

2) Дидактичних:

– між традиційною лекційно-орієнтованою моделлю навчання та потребою у використанні інтерактивних методів формування готовності до міжкультурної комунікації;

– між пасивним засвоєнням знань про інші культури та необхідністю практичного застосування міжкультурних компетентностей;

– між потребою у розвитку когнітивного, афективного, мотиваційно-ціннісного та поведінкового компонентів готовності до міжкультурної комунікації та домінуванням когнітивного підходу в навчанні. Освітні програми зосереджені переважно на передачі знань, тоді як формування емоційної стійкості, адаптивності та навичок практичного спілкування залишається поза увагою.

3) Психолого-педагогічних:

– між прагненням студентів до міжкультурної взаємодії та страхом комунікації через мовний бар'єр чи страх помилитися;

– між потребою у розвитку емпатії, толерантності та стереотипним сприйняттям інших культур.

4) Організаційно-методичних:

– між потребою у міжнародному досвіді міжкультурної комунікації та обмеженими можливостями студентів брати участь у програмах академічної мобільності;

– між використанням сучасних цифрових технологій для міжкультурної комунікації та низькою підготовленістю викладачів і студентів до їх ефективного застосування;

– між необхідністю інтеграції міжкультурного компоненту в усі рівні підготовки педагога та його обмеженістю в навчальних планах, оскільки більшість освітніх програм не включають міжкультурну підготовку як наскрізний компонент освіти.

У контексті наведених вище положень дисертаційне дослідження, виконане О. М. Ігнатовою: «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації» є цілком актуальним та обґрунтованим.

Тема докторської дисертації затверджена вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 14 від 14 червня 2021 р.).

Дисертація виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами «Педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя» (РК № 0119U102999) і «Розвиток професійно важливих якостей майбутніх педагогів» (РК № 0123U101566) Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Нові факти, одержані здобувачем.

У дисертаційному дослідженні представлено всі необхідні рівні наукової новизни. До найбільш істотних наукових результатів, що вперше представлені в дисертації О. М. Ігнатової, варто віднести наступне:

– *уперше* цілісно досліджено проблему професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; розроблено й експериментально перевірено систему професійної підготовки педагогів до міжкультурної комунікації, яку представлено в структурно-функціональній моделі, що містить взаємопов'язані блоки (концептуально-цільовий, проектувально-організаційний, змістовно-технологічний, діагностико-результативний); виокремлено, обґрунтовано й реалізовано педагогічні умови ефективної професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації (змістова інтеграція міжкультурної компетентності в освітні програми; упровадження інтерактивних методів освітнього процесу з метою залучення здобувачів освіти до активного процесу формування міжкультурної комунікації; удосконалення практичної підготовки майбутніх педагогів через міжнародний досвід; формування ціннісних орієнтацій у майбутніх педагогів на толерантність і повагу до інших культур; оптимізація професійного розвитку викладачів, спрямованого на розвиток міжкультурної компетентності; застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх учителів до міжкультурної комунікації; забезпечення психолого-педагогічної підтримки процесу формування міжкультурної комунікації майбутніх педагогів); визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, афективний, поведінковий), показники та рівні сформованості готовності майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації (початковий, середній, високий);

– *уточнено* сутність ключових понять дослідження («комунікація», «міжкультурна комунікація», «міжкультурна грамотність», «міжкультурне освітнє середовище», «професійна підготовка», «майбутні педагоги», «професійна підготовка майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації», «міжкультурна компетентність майбутніх педагогів», «готовність майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації»);

– *удосконалено* форми, методи, засоби та технології професійної підготовки педагогів до міжкультурної комунікації;

– *подальшого розвитку* набули методологічні підходи і принципи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; характеристика вітчизняного і зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації у закладах вищої освіти.

Належним чином обґрунтованим і реалізованим постає **практичне значення одержаних результатів**, яке полягає в тому, що фактологічний матеріал, теоретичні та методологічні положення й науково обґрунтовані висновки дослідження можуть бути використані для визначення стратегічних орієнтирів у професійній підготовці майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Крім того, матеріали дослідження можуть бути використані в процесі розробки освітніх стандартів й освітніх програм із професійної підготовки педагогів, для створення та впровадження в освітній процес закладів вищої освіти нових освітніх компонентів навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; для розширення та оновлення змісту навчальних курсів «Лінгвокраїнознавство», «Міжкультурна комунікація», «Основи міжкультурної комунікації»

«Міжкультурна комунікація: теорія і соціальна практика», «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов», «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов у світовому просторі», «Міжкультурна комунікація в освіті», «Міжкультурна педагогіка», «Лідерство та комунікація в міжкультурному просторі», «Етика міжкультурної комунікації» тощо; для розроблення спецкурсів, курсів за вибором студентів, спецсемінарів, підручників, навчальних посібників; для організації виробничої практики; у проведенні наукових досліджень з означеної проблематики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна праця О. М. Ігнатової передбачає теоретичне обґрунтування, розробку та експериментальну перевірку системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації. Поставлену мету авторка роботи досягла шляхом вирішення чітко визначених наукових завдань. Аналіз тексту дисертації дисертантки та змісту публікацій дають змогу дійти висновку про наукову достовірність викладених автором результатів.

Дисертанткою опрацьовано значний масив наукових джерел (502 найменування, з них – 194 іноземними мовами), а це, своєю чергою, дало змогу Олені Миколаївні сформулювати власне бачення досліджуваної проблеми.

Обґрунтованість наукових положень, висновків до розділів, загальних висновків, сформульованих у дисертації, забезпечується належною теоретико-методологічною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць, і загалом не викликає сумніву.

Розкриття авторських наукових положень, представлених Ігнатовою О. М., коректне з наукової точки зору опрацювання експериментальних даних як на констатувальному, так і на формувальному етапах дослідження, сформульованих авторських висновків, а також їх наукова і практична значущість для розвитку теорії і методики професійної освіти, дають підстави стверджувати про високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у науковій праці.

Оцінка змісту та завершеності дисертації.

Дисертація і реферат написані й оформлені згідно з нормативними вимогами. Дисертаційне дослідження складається з анотацій українською й англійською мовами, вступу, п'яти розділів, списку використаних джерел до кожного з них, висновків до кожного розділу, загальних висновків та додатків. Загальний обсяг роботи – 544 сторінок, із них 446 сторінок основного тексту. Робота містить 21 таблицю та 26 рисунків. Принагідно відзначаємо вміння Олени Миколаївни узагальнювати й систематизувати дослідницький матеріал. Аналіз змісту дисертації засвідчив, що дисертаційне дослідження відображає логічний виклад дослідницької думки, має чітко сформульовані завдання, у відповідності до яких послідовно викладено зміст тексту дисертації.

Результати дисертаційного дослідження в повному обсязі викладено у фахових закордонних та вітчизняних періодичних джерелах з педагогічних наук. Авторкою аргументовано наукову новизну і практичне значення отриманих

результатів та наведено дані щодо закордонних та вітчизняних конференцій, що підтверджують апробацію результатів дослідження.

У *першому розділі* – «Характеристика провідних концептів проблеми професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації» О. М. Ігнатова здійснює теоретичний аналіз розробленості наукової проблеми у ході якого розкриває роль вчених у дослідженні міжкультурної комунікації, а також їхні підходи до цієї проблематики, що охоплюють широкий спектр аспектів: від дефінітивного аналізу основних понять до розгляду психолого-педагогічних, культурних та соціальних чинників, що впливають на процеси міжкультурної взаємодії; конкретизує термінологічне поле дослідження; виявляє особливості професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації у вітчизняному та зарубіжному досвіді.

Вдало дисертантка конкретизує термінологічне поле дослідження, що дало змогу запропонувати авторське визначення дефініції «професійна підготовка педагогів до міжкультурної комунікації», яку Олена Миколаївна трактує як цілеспрямований процес навчання, розвитку знань, умінь і компетенцій, спрямованих на формування здатності педагогів ефективно взаємодіяти з представниками різних культурних спільнот, що передбачає оволодіння теоретичними знаннями про культурні відмінності, розвиток комунікативних навичок, толерантності, культурної чутливості та здатності адаптувати свою професійну діяльність до багатокультурного освітнього середовища для забезпечення гармонійної взаємодії та підтримки полікультурного діалогу в закладах освіти.

Водночас «готовність майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації» здобувачка розглядає як комплексну інтегративну якість, яка поєднує в собі знання, уміння, навички та особистісні характеристики, необхідні для ефективного спілкування, взаємодії та співпраці з представниками різних культур.

Привертає увагу ґрунтовний аналіз зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації. Проведений аналіз показав, що підготовка майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації має відбуватися комплексно – через міжнародні освітні програми, інтеграцію міжкультурного компонента в навчальні плани, використання цифрових технологій, створення полікультурного середовища та підготовку викладачів. Впровадження таких практик у систему вищої освіти України сприятиме розвитку глобальної компетентності педагогів та ефективній міжкультурній взаємодії у професійній діяльності.

У *другому розділі* – «Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації» – проаналізовано методологічні підходи та принципи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; розкрито вплив інтернаціоналізації на розвиток міжкультурної комунікації майбутніх педагогів.

До переваг змісту цього розділу відносимо визначені та обґрунтовані методологічні *підходи*: синергетичний, системний, міждисциплінарний, антропологічний, діяльнісний, комунікативний, особистісно орієнтований, культурологічний, лінгвокультурний, етнокультурний, компетентнісний, критичний та *принципи* професійної підготовки майбутніх педагогів до

міжкультурної комунікації: культурного взаємозбагачення, комунікативності, толерантності та емпатії, адаптивності та гнучкості, інтеграції міжкультурних знань та компетенцій, науковості, безбар'єрності, проблемності.

За результатами теоретичного аналізу дисертанткою визначено основні стратегії інтернаціоналізації в освіті, які здійснюють значний внесок у процес ефективної міжкультурної комунікації майбутніх педагогів та інтегрують міжнародний та міжкультурний вимір в освітні програми, методи викладання, дослідницьку діяльність і мобільність студентів та викладачів: академічна мобільність, інтеграція міжкультурного компонента в освітній процес, віртуальна академічна мобільність та цифрові технології, співпраця з міжнародними організаціями та університетами, полікультурне середовище у закладах освіти. Реалізація цих стратегій забезпечує майбутнім педагогам необхідні навички ефективної міжкультурної комунікації, формує їхню глобальну свідомість, готовність до роботи в мультикультурних командах та здатність адаптуватися до різних соціокультурних контекстів у професійній діяльності.

У третьому розділі – *«Система професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації»* – спроектовано та обґрунтовано структурно-функціональну модель системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, афективний, поведінковий), показники та схарактеризовано рівні (початковий, середній, високий) сформованості готовності майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; розроблено навчально-методичне забезпечення системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Моделюючи структуру і зміст системи підготовки підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації, О. М. Ігнатова враховувала основні засади моделювання, які визначають її функції у педагогічному дослідженні, оскільки, як зазначає дисертантка, лише за дотримання цих принципів моделювання як метод наукового дослідження дозволяє об'єднати емпіричне і теоретичне у педагогічному дослідженні, тобто поєднувати в ході вивчення педагогічного об'єкта пряме спостереження, факти, експеримент із побудовою логічних конструкцій та наукових абстракцій.

У четвертому розділі – *«Педагогічні умови реалізація системи професійної майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації»* – обґрунтовано педагогічні умови, які сприяють ефективній професійній підготовці майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації: змістова інтеграція міжкультурної компетентності в освітні програми; упровадження інтерактивних методів освітнього процесу з метою залучення здобувачів освіти до активного процесу формування міжкультурної комунікації; удосконалення практичної підготовки майбутніх педагогів через міжнародний досвід; формування ціннісних орієнтацій у майбутніх педагогів на толерантність і повагу до інших культур; оптимізація професійного розвитку викладачів, спрямованого на розвиток міжкультурної компетентності; застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх учителів до міжкультурної комунікації; забезпечення психолого-педагогічної підтримки процесу формування міжкультурної комунікації майбутніх педагогів.

У п'ятому розділі – «Експериментальна перевірка ефективності системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації» – описано організацію та методи експериментального педагогічного дослідження якості професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; визначено ефективність системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Дослідно-експериментальна робота здійснювалася у формі трьохетапного педагогічного експерименту впродовж 2023-2025 років. На різних етапах педагогічного експерименту дослідженням охоплено 298 студентів закладів вищої освіти. Така дослідницька база дала змогу забезпечити репрезентативність статистично достовірної вибірки й розширити межі використання теоретичних висновків і практичних рекомендацій.

У процесі дослідження дисертанткою переконливо доведено, що формування готовності майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації є більш ефективним за умови використання авторської системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації, яка базується на спеціалізованому міжпредметному навчально-методичному забезпеченні та педагогічних умовах. Запропонована система виявилася дієвим інструментом, що сприяє якісному формуванню готовності майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації та необхідних компетенцій у студентів закладів вищої освіти.

Ознайомлення з текстом реферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою і змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті реферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого Оленою Миколаївною дисертаційного дослідження. Зміст реферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Отже, дисертаційна робота О. М. Ігнатової за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням. Результати проведеного теоретико-методологічного аналізу підтверджують досягнення мети, розв'язання суперечностей і поставлених завдань.

Загалом схвалюючи стратегію і тактику наукового пошуку авторки рецензованої дисертації, результати її дослідження, запропоновані висновки у вимірі наукової дискусії вважаємо за потрібне висловити деякі **зауваження та побажання**:

1. Насамперед, потребує уточнення структура дисертаційної роботи, адже Розділ 1 видається занадто розлогим, оскільки займає 200 сторінок наукового рукопису, тоді як інші чотири розділи займають 300 сторінок, що є, на наш погляд, непропорційним.

2. Дискусійним вважаємо сформульований *об'єкт* дослідження, який є вужчим за *предмет* дослідження (саме в об'єкті варто розглянути систему....), а також *наукова новизна одержаних результатів*, а саме: уперше цілісно досліджено проблему професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації. Хочеться дізнатися, чому проблему, а не систему професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації? Зважаючи на мету, предмет та завдання дослідження логічно було б у науковій новизні прописати саме її!

3. На наш думку, у авторському визначенні *Професійна підготовка педагогів до міжкультурної комунікації* не завадило б додати слово «система», оскільки авторка в меті і в предметі дослідження обґрунтовує, розробляє та експериментально перевіряє саме систему професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

4. У підрозділі 1.2. (123-140) представлені програми та курси різних закладів вищої освіти з дисциплін: «Міжкультурна комунікація», «Міжкультурна комунікація: теорія і соціальна практика», «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов» та ін. Не заперечуємо цінність цих дисциплін у висвітленні загальної логіки дослідження, однак вважаємо, що їх слід було б винести у додатки аби не переобтяжувати даний параграф, а у змісті основного тексту залишити тільки авторський аналіз та міркування.

5. Заслуговує схвалення висвітлень у п.1.3 зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації. Однак, при аналізі праць зарубіжних науковців варто було б подати переклад до назв праць, як от «Managing Cultural Differences». Водночас, бракує перекладу українською мовою абріавіатур (Програма LEAD) та перекладу англійською мовою Освітньої програми Південно-Східного університету Міссурі (SEMO). Крім того, вважаємо, робота значно виграла, якби дисертантка у висновках до параграфу, узагальнивши зарубіжний досвід, пояснила, як впровадження зарубіжного досвіду в систему вищої освіти України сприятиме розвитку професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

6. Структура Розділу 4 *Педагогічні умови реалізації системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації* набула б більшої стрункості, якби автор об'єднала усі 7 підрозділів у один, назвавши його *Обґрунтування та реалізація педагогічних умов професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації*. Робота набула б довершеності, якби дисертантка у цьому ж розділі додала ще один підрозділ, де розглянула б стан *підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації*. Вважаємо, що виокремлені педагогічні умови представлені в Розділі 4 носять описово-теоретичний характер, на рівні аналізу провідних понять. Більш виваженого підходу потребує реалізація цих педагогічних умов у реальному процесі професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

7. У розробленій автором структурно-функціональній моделі системи професійної підготовки майбутніх педагогів до ефективної міжкультурної комунікації (п. 3.1., с. 352) не вистачає суб'єктного блоку, який власне і визначає цю систему та є її основним компонентом. Вважаємо, що логічно було б перед тим як розробляти структурно-функціональну модель у окремому підрозділі розглянути структуру готовності майбутніх педагогів до ефективної міжкультурної комунікації.

8. Подекуди бракує послідовності щодо авторської позиції відносно співвідношення понять «підготовка» і «готовність», «навчальний процес» чи «освітній процес», а також «студент» і «здобувач вищої освіти».

9. У тексті дисертації трапляються деякі мовні помилки, зокрема, орфографічні, та стилістичні огріхи, змістові неточності.

Висловлені зауваження, побажання мають рекомендаційний характер, а тому не знижують наукової і практичної цінності й загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи О. М. Ігнатової.

Ідентичність змісту анотації і основних положень дисертації. Текст анотацій, представлених українською та англійською мовами, є ідентичним та показує основні положення дисертаційного дослідження.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях.

Результати дисертаційної роботи висвітлено в 21 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (15 – одноосібних), з яких: 5 статей у наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 16 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 1 розділ монографії. У 26 працях, додатково відображено наукові результати докторської дисертації, з них: 17 тез у матеріалах науково-практичних конференцій, 9 праць в інших виданнях.

На основі аналізу змісту публікацій О. М. Ігнатової можна констатувати, що наукові положення та висновки які було отримано в результаті проведеної роботи, у друкованих працях викладено достатньо повно.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. У дисертаційній праці Ігнатової Олени Миколаївни на тему: «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації» та наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дослідження не було виявлено порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація), оскільки науковий рукопис був перевірений за допомогою автоматизованої системи, яка підтвердила відсутність академічного плагіату. В разі використання ідей, тверджень, відомостей із зовнішніх джерел і інформації, в роботі завжди є на них посилання, що відповідає нормам законодавства про авторське право й суміжні права.

Відповідність дисертації спеціальності, з якої вона подається на захист.

Зміст дисертаційної роботи відповідає предметній галузі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Висновок про відповідність дисертації вимогам порядку присудження та позбавлення наукового ступеня.

Цілісний аналіз дисертації Олени Миколаївни Ігнатової та аналіз наукових публікацій за темою дисертації дозволяє зробити висновок, що дисертація є завершеною, самостійною, цілісною науковою працею, яка містить наукову новизну, теоретичне і практичне значення, характеризується обґрунтованістю та аргументованістю рекомендацій та висновків.

Вищезазначене дає підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження Олени Миколаївни Ігнатової «Теоретичні та методичні засади професійної

підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації» відповідає пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 «Деякі питання присудження (позбавлення) наукового ступеня», а її авторка, Олена Миколаївна Ігнатова, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

В. В. Безлюдна

